

2. Helyzetkép a turizmushoz kapcsolódó vendéglátó szolgáltatásokról

Készítette: Zerényi Károly a Magyar Vendéglátók Ipartestülete képviselő testületi tagja, vendéglátó ipari szakközgazdász

A turizmus-vendéglátás nemzetgazdasági súlya

A turizmusra jellemző ágazatok¹ GDP-hez való hozzájárulása 6,3%, és az ágazatokban foglalkoztatottak létszáma megközelíti a 430 ezer főt (a foglalkoztatottak 10%-a).² A turizmusra jellemző ágazatok közül a legtöbben a vendéglátásban dolgoznak, a turisztikai foglalkoztatottak 1/3-a, igazolva ezzel is az ágazat magas munkaerő-igényességét.

Az (I) nemzetgazdasági ágból a vendéglátáshoz a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR'08) alapján az éttermi, mozgó vendéglátás, az italszolgáltatás, valamint a rendezvényi étkeztetés és egyéb vendéglátás tartozik. A turizmushoz szorosan kötődő kereskedelmi vendéglátás az éttermi, mozgó vendéglátás és az italszolgáltatás összességéként határozható meg.

1) A vendéglátás ágazatban működő társas vállalkozások és egyéni vállalkozók száma

A vendéglátás ágazatban 2017-ben **12 ezer egyéni vállalkozó és 12 ezer társas vállalkozás** működött. **A kereskedelmi vendéglátás területén az egyéni vállalkozók és a társas vállalkozások 92%-os arányt képviseltek.** Az egyéni vállalkozók 56%-a dolgozott az éttermi, mozgó vendéglátás, 36%-a pedig az italszolgáltatás területén. A társas vállalkozásoknál ez az arány 72%-os volt az éttermi, mozgó vendéglátás és 20%-os az italszolgáltatás tekintetében. (1.sz.melléklet) A kereskedelmi vendéglátásban a társas vállalkozások száma 2016-hoz képest közel 7%-kal csökkent, amely mögött elsősorban az italszolgáltatás területén működő vállalkozások számának csökkenése áll.

Az együttesen 24 ezer vendéglátó társas vállalkozás és egyéni vállalkozó szinte mindegyike (99,9%-a) a KKV-szektorba tartozik. A vendéglátás ágazat KKV-in belül a mikro vállalkozások aránya 91,4%, a kisvállalkozásoké 8%, míg a közepes vállalkozásoké 0,6% volt 2017-ben. A kereskedelmi vendéglátásban mindösszesen 4 társas vállalkozás foglalkoztatott 250 vagy annál több munkavállalót. A köztudatban ennél talán több vendéglátással foglalkozó nagyvállalat lehet, azonban számos esetben előfordul, hogy az üzletek jelentős részét franchise szerződés keretében üzemeltetik. Ennek megfelelően az adott vállalkozás a foglalkoztatottak száma alapján nem feltétlenül tekinthető nagyvállalatnak.

A vendéglátásban működő vállalkozások száma 2010 és 2016 között közel 4 ezerrel csökkent. Ugyanakkor a csökkenés mögött jelentős mozgás is történt, mert **ugyanezen időszak alatt közel 21 ezer vállalkozás jött létre, viszont több mint 24 ezer szűnt meg az ágazatban.** A működő vállalkozások számában bekövetkezett változás és az újonnan létrehozott, valamint a megszűnt vállalkozások egyenlege közötti különbséget a vizsgált időszakban működésüket felfüggesztett vállalkozások magyarázhatják.

---

¹ A turizmusra jellemző ágazatokba tartozó tevékenységek: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, vasúti, közúti, vízi, illetve légitforgalmi személyszállítás, személygépjármű-kölcsönzés, utazási irodák, utazásszervezők és egyéb foglalási tevékenységek, kulturális szolgáltatások, valamint sport- és szabadidős tevékenységek

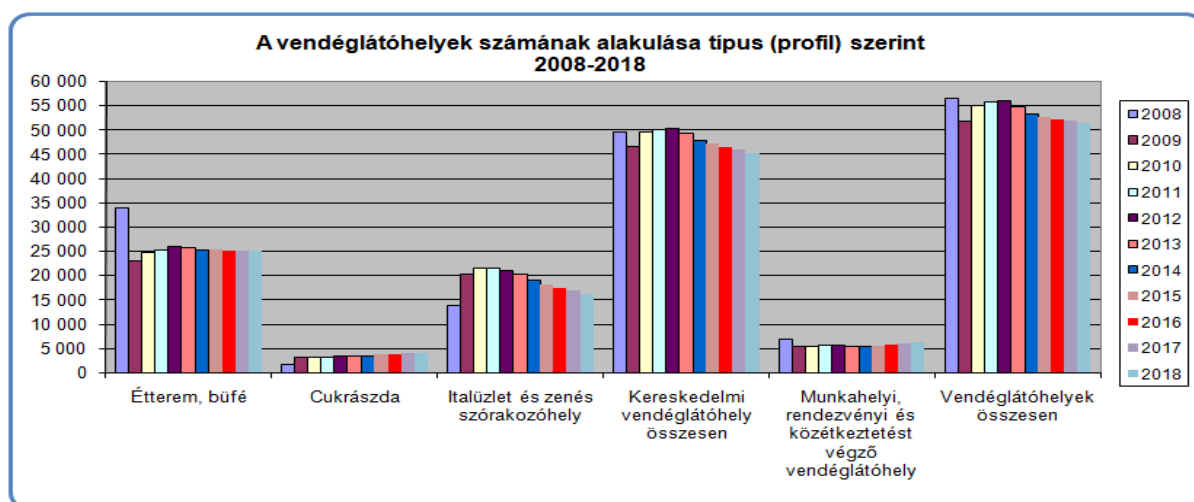
² Turizmus-szatellitszámlák, 2015-2016; KSH; 2019 [10. p.]

2) A vendéglátó hálózat jellemzői

Magyarországon a vendégeket 2018-ban több mint **51 ezer vendéglátóhely**³ várta, amely 0,9%-kal (485 üzlettel) kevesebb egységet jelentett az egy évvel korábbi állapothoz képest. Fontos megjegyezni, hogy a **vendéglátóhelyeknek csak a 2/3-a működik a vállalkozások főtevékenysége alapján a vendéglátás ágazatban**. A fennmaradó üzleteknek egy jelentős része a szálláshely-szolgáltatáshoz és a kereskedelemhez kötődik, de szám

os vendéglátóhely található még a feldolgozó- és az építőiparban működő vállalkozásoknál is. A vendéglátó üzleteken belül **a kereskedelmi vendéglátóhelyek 88%-kal** képviseltették magukat, míg **a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek** részesedése **12%-os** volt.

A vendéglátóhelyek típus (profil) szerinti számának 2008-2018 közötti alakulását évenkénti bontásban az alábbi diagram szemlélteti.

Forrás: saját készítés (KSH adatai alapján)

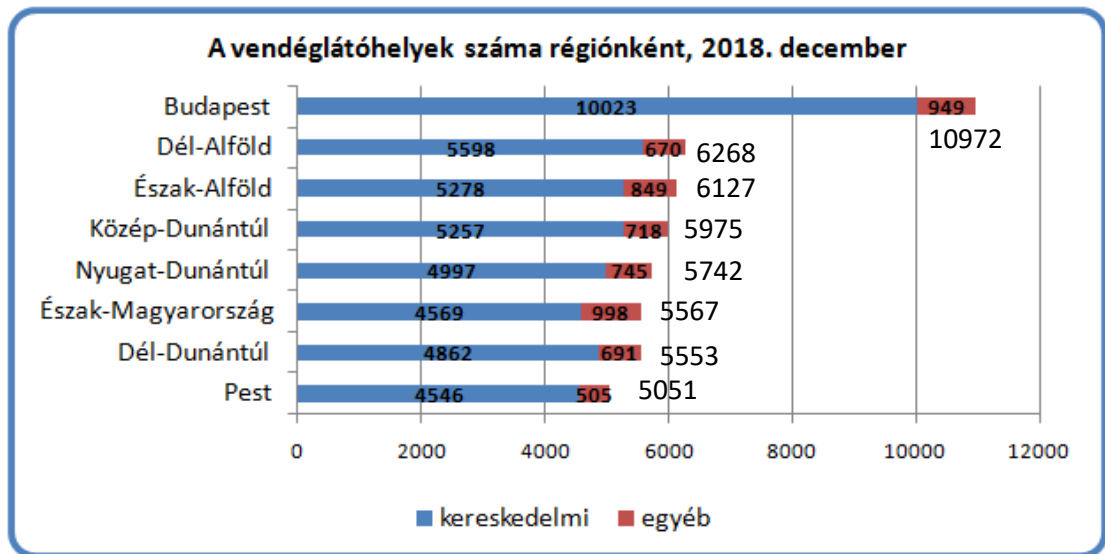
A kereskedelmi vendéglátóhelyek típus (profil) szerinti belső megoszlását tekintve jelentős átrendeződés történt 2009-ben. Az éttermek, büfék száma kb. 11000-rel csökkent, míg a cukrászdák száma közel megkétszereződött (1700-ról 3100-ra nőtt), valamint az italüzletek és a zenés szórakozóhelyek száma közel hat és félezerrel szintén nőtt. A vendéglátóhelyek összesített számában bekövetkezett csökkenés és a típusok közötti átrendeződés háttérében egyrészt a 2008-as gazdasági válság okozta hatások, másrészt a vendéglátó üzletköröket érintő 2009-es jogszabályi változások állhatnak. A kereskedelmi tevékenység végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet hatályba lépésével az üzletkörü besorolást a termékkörök váltották fel. Ennek következtében egy vendéglátóhely típus szerinti besorolását a vendéglátó egységet legjobban jellemző termékkör és az üzlet statisztikai főtevékenység határozza meg.

A vendéglátó üzletek száma 2010-2018 között közel 4000 ezerrel csökkent. Alapvetően a kereskedelmi vendéglátóhelyek száma lett kevesebb, ezen belül is az italüzletek és a zenés szórakozóhelyek száma csökkent jelentősen, viszont a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátó üzletek száma nőtt a vizsgált időszakban.

A vendéglátóhelyek területi eloszlását tekintve 2018-ban a korábbi évekhez hasonlóan **az ország vendéglátó üzleteinek közel 1/3-a** (több mint 16 ezer egység) a Budapestet is magába foglaló **Közép-Magyarországon**

³ A KSH jelenleg nem publikálja a vendéglátóhelyek számát 2009-re, így az adatok egy korábbi közzétételből származnak.

összpontosult. Minden ötödik vendéglátó üzlet Budapesten található, amelyeknek a 90%-át a kereskedelmi vendéglátóhelyek adják.

Forrás: saját készítés (KSH adatai alapján)

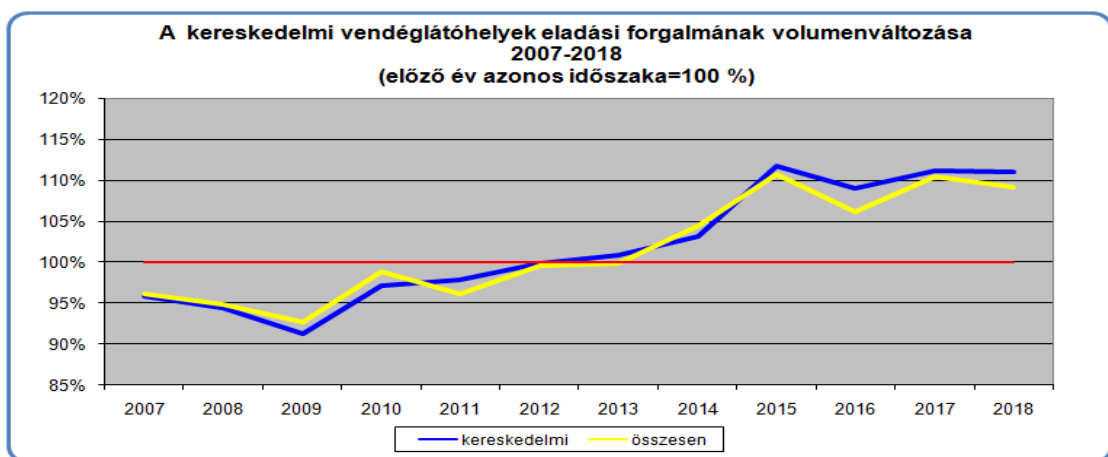
A vendéglátóhelyek üzemeltetésében az egyéni vállalkozók szerepvállalása folyamatosan csökken, 2018-ban már csak a vendéglátó üzletek 1/3 üzemeltették egyéni vállalkozók, míg nyolc évvel korábban ez az arány 39%-os volt.

3) A kereskedelmi vendéglátóhelyek forgalmi adatai

A kereskedelmi vendéglátóhelyek összesített bruttó árbevétele 1165 milliárd forint volt 2018-ban, amely 15,8%-os növekedést jelent a 2017-es évhez képest. Mindez az összesített vendéglátóhelyi forgalom (1283 milliárd forint) 91%-a. (3. sz. melléklet). A KSH ma már a forgalmi becsléseihez felhasználja az online pénztárgép adatokat is, amelyek ismertetében a forgalmi adatokat 2015-ig, a volumenindexeket pedig 2016-ig visszavezette, illetve újra becsülte.

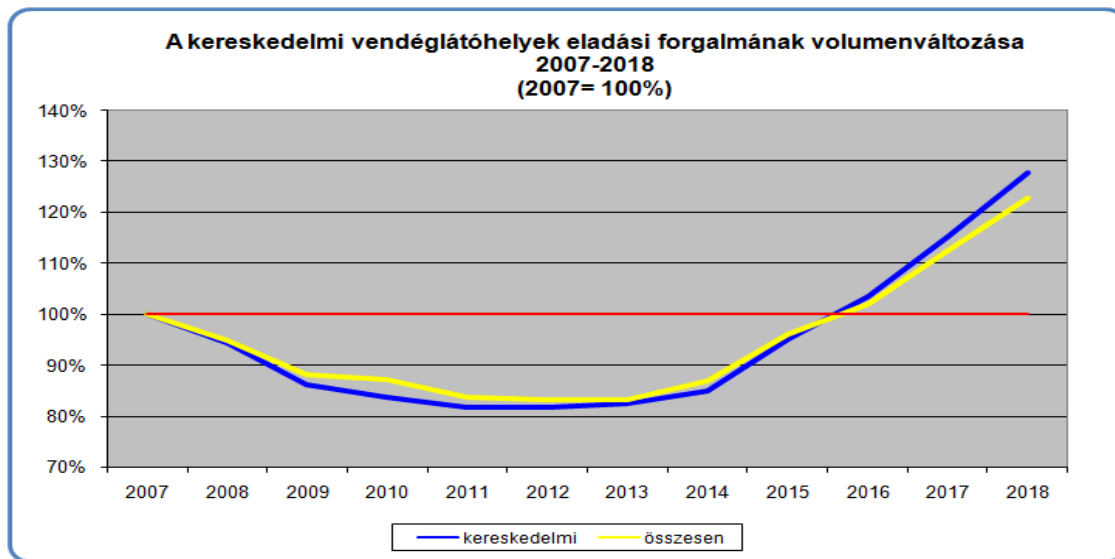
A kereskedelmi vendéglátás 15,8%-os bővülésének köszönhetően az összesített folyóáras vendéglátóhelyi forgalom 14%-kal nőtt 2018-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A kereskedelmi vendéglátásban a fogyasztói árak 2018-ban 4,3%-kal emelkedtek az előző évhez viszonyítva, amely meghaladta az átlagos fogyasztói-árindexet (102,8%). Ennek megfelelően a kereskedelmi vendéglátásra vonatkozó forgalom volumene 2017-hez képest 11%-kal nőtt. (4. sz. melléklet).

Forrás: saját készítés (KSH adatai alapján)

A vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumenváltozását nem csak az előző év azonos időszakához viszonyítva lehet vizsgálni, hanem egy állandó bázis időszaki adathoz is, amelyet az alábbi diagram hivatott szemléltetni.

Forrás: saját készítés (KSH adatai alapján)

Ha a kereskedelmi vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumenváltozását a 2007-es évhez viszonyítjuk, akkor a **kereskedelmi vendéglátó üzletek változatlan áras forgalma csak 2016-ban érte el, illetve hosszú idő után meg is haladta a világgazdasági válság előtti szintet.** A 2007-2018 közötti időszakban jól nyomon követhető, hogy 2008-tól kezdődően folyamatosan elmaradt a változatlan áras vendéglátóhelyi forgalom a 2007-es szinthez képest (5. sz. melléklet). Ugyanakkor 2014-től elkezdődött egy felívelő trend, amelynek eredményeképpen évről évre **dinamikusán nő a kereskedelmi vendéglátóhelyek változatlan áras forgalma.**

A **kereskedelmi vendéglátás fogyasztói-árindexének változása 2007-2018 között 154,5%-os volt**, miközben a nemzetgazdaság egészét tekintve ennél alacsonyabb, 136,5%-os változás történt. Ugyanakkor az árváltozás nem minden évben haladta meg a nemzetgazdasági átlagot a vizsgált periódusban. Az árváltozás 2007 és 2012 között hullámzó volt, majd 2013-tól minden évben meghaladta a kereskedelmi vendéglátás fogyasztói-árindexe az átlagos árváltozást.

4) A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás létszámadatai és a keresetek alakulása

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I) nemzetgazdasági ágban 2018-ban 180 ezer főt foglalkoztattak⁴ (2/3-ukat a vendéglátásban), amely a nemzetgazdaság egészéhez viszonyítva 4%-ot tett ki (6. sz. melléklet). Az (I) nemzetgazdasági ágban foglalkoztatottak száma 2018-ban 4,9%-kal volt alacsonyabb az előző évi 189 ezer főhöz viszonyítva. A foglalkoztatottak száma a nemzetgazdaság egészében 1,1%-kal nőtt. A szűkebben vett alkalmazottak⁵ száma a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén viszont 2017-hez képest 3%-kal nőtt és 105 ezer főt tett ki 2018-ban (7. sz. melléklet).

⁴ Foglalkoztatottnak minősül a KSH szerint az a személy, aki az adott héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, illetve rendelkezett olyan munkahellyel, ahonnan átmenetileg (betegség, szabadság stb. miatt) volt távol.

⁵ Alkalmazott a KSH szerint az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, és munkaszerződése, munka-megállapodása alapján havi átlagban, munkadíj ellenében legalább 60 munkaóra teljesítésére kötelezett, függetlenül attól, hogy foglalkoztatása a munkáltatónál főállásban vagy ún. további munkaviszonyban történik. A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél.

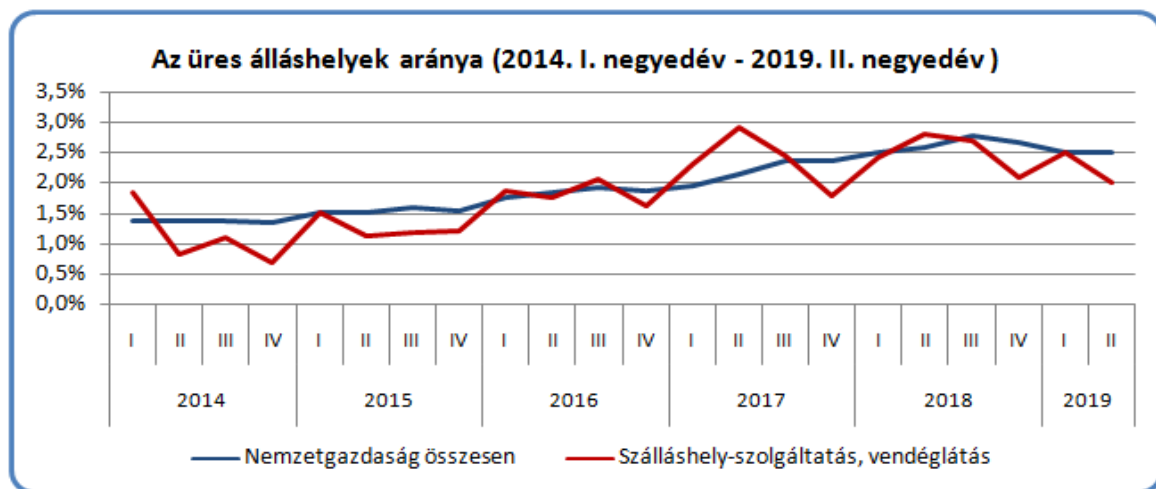
Az (I) nemzetgazdasági ágban az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2018-ban 212 ezer forint volt, a fizikai foglalkozásúak 185 ezer, a szellemi foglalkozásúak 302 ezer forintot kerestek (8. sz. melléklet). Összességében a bruttó átlagkereset 11,9%-kal volt magasabb a 2017-es 189 ezer forinthez képest. Ugyanakkor a nemzetgazdasági ágak közül **a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete** (a szociális ellátás után) a második legalacsonyabb volt, **a nemzetgazdasági átlag (330 ezer forint) 64%-a**.

A turizmushoz szorosan kötődő **kereskedelmi vendéglátás** (éttermi, mozgó vendéglátás és italszolgáltatás) területén az átlagkeresetek a következőképpen alakultak. **Az éttermi, mozgó vendéglátásban az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2018-ban 197 ezer forintot tett ki** (fizikai 179 ezer; szellemi 282 ezer), **amely 12,6%-kal nőtt 2017-hez képest. Az italszolgáltatás területén dolgozók esetében a havi bruttó átlagkereset szintén 197 ezer forint volt** (fizikai 184 ezer; szellemi 254 ezer), **ami 2017-hez viszonyítva nagyobb mértékben, 19,4%-kal nőtt** (9. sz. melléklet). **Az átlagkeresetek a nemzetgazdasági átlag 60%-ának felelnek meg.**

A havi nettó átlagkereset 2018-ban a teljes nemzetgazdaságban 219 ezer (fizikai 157 ezer; szellemi 286 ezer), a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén 141 ezer (fizikai 123 ezer; szellemi 201 ezer) forint, **a kereskedelmi vendéglátásban** – ideértve az éttermi, mozgó vendéglátást és az italszolgáltatást – **131 ezer forint** (éttermi, mozgó vendéglátás fizikai 119; szellemi 188 ezer, italszolgáltatás fizikai 123; szellemi 169 ezer) volt.

5) A munkaerőhiány alakulása a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén

A munkaerőhiány alakulása többek között az üres álláshelyekre vonatkozó adatok ismeretében vizsgálható. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén negyedévenkénti bontásban figyelemmel kísérhető az üres álláshelyek számának és arányának változása.

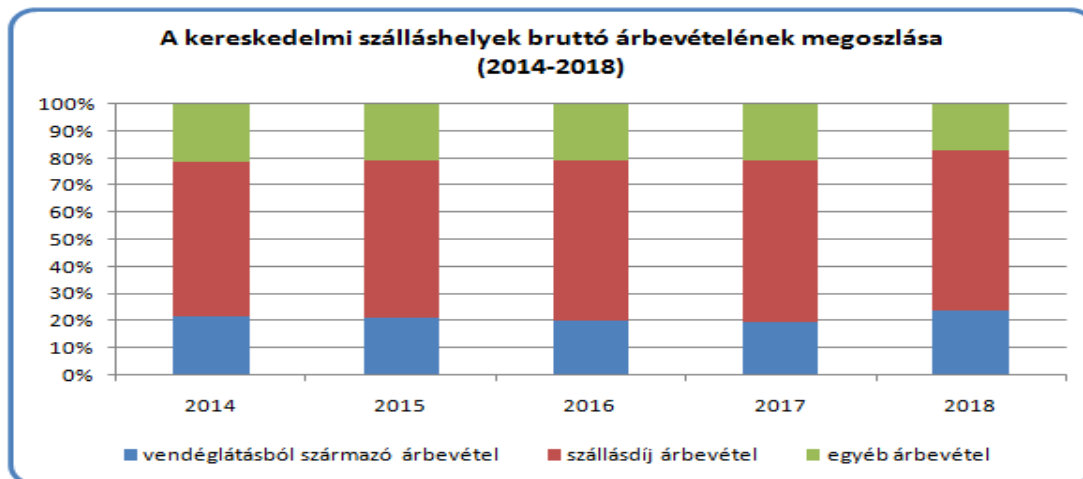

Forrás: saját készítés (KSH adatai alapján)

Az üres álláshelyek számát tekintve 2019 II. negyedévében nemzetgazdasági szinten közel 80 ezer betöltetlen álláshelyet regisztráltak. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén az üres álláshelyek száma ismét 2500 körüli értékre csökkent. Az üres álláshelyek aránya a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén szezonálisan ingadozott, de tendenciáját tekintve folyamatosan emelkedett az elmúlt években, amely 2019 II. negyedévében a nemzetgazdasági átlagtól elmaradva 2%-ot tett ki. (10. sz. melléklet)

6) Kifejezetten a turizmushoz köthető vendéglátás adatai

A kereskedelmi szálláshelyek 2018. évi bruttó árbevétele 511 milliárd forintot tett ki, amely 9,5%-kal magasabb az előző évinél (11. sz. melléklet). Ezen bruttó összesített árbevételben belül a szállásdíj árbevétel 59%-os (302 milliárdos), a vendéglátásból származó bevétel 24%-os (122 milliárdos), az egyéb bevétel pedig 17%-os (87 milliárdos) részesedést mutatott.

Forrás: saját készítés (KSH adatai alapján)

Az összes árbevétel 9,5%-os emelkedésében elsősorban a **vendéglátásból származó árbevétel 33,1%-os** és a szállásdíj árbevétel 8,6%-os **növekedése** játszott szerepet, ugyanis az **egyéb árbevétel 10%-kal csökkent** az előző évhez viszonyítva. Mindez megmutatkozik a vendéglátásból származó forgalom részarányának számottevő növekedésében is.

A kereskedelmi szálláshelyek vendéglátásból származó bevétele (122 milliárd forint) a kereskedelmi vendéglátóhelyi forgalom (1169 milliárd forint) 10,4%-át adta.

6.1) A vendéglátás szerepe a lakosság turisztikai fogyasztásában

A többnapos belföldi utazásokhoz kapcsolódó turisztikai kiadások 2018-ban összesen 347 milliárd forintot (2017-ben 329 milliárd forint) tettek ki, amelyen belül az étteremben történő étkezés 36,7 milliárd forintot (2017-ben 34 milliárd forint) képviselt (a teljes kiadás 10,6%-a). Az összes többnapos belföldi utazáshoz kapcsolódó, étteremben történő étkezésre fordított kiadások 52%-át a 1-3 éjszakás utazáshoz, míg a fennmaradó 48%-ot a 4 vagy annál több éjszakás utazáshoz kapcsolódó költségek adták (12. sz. melléklet).

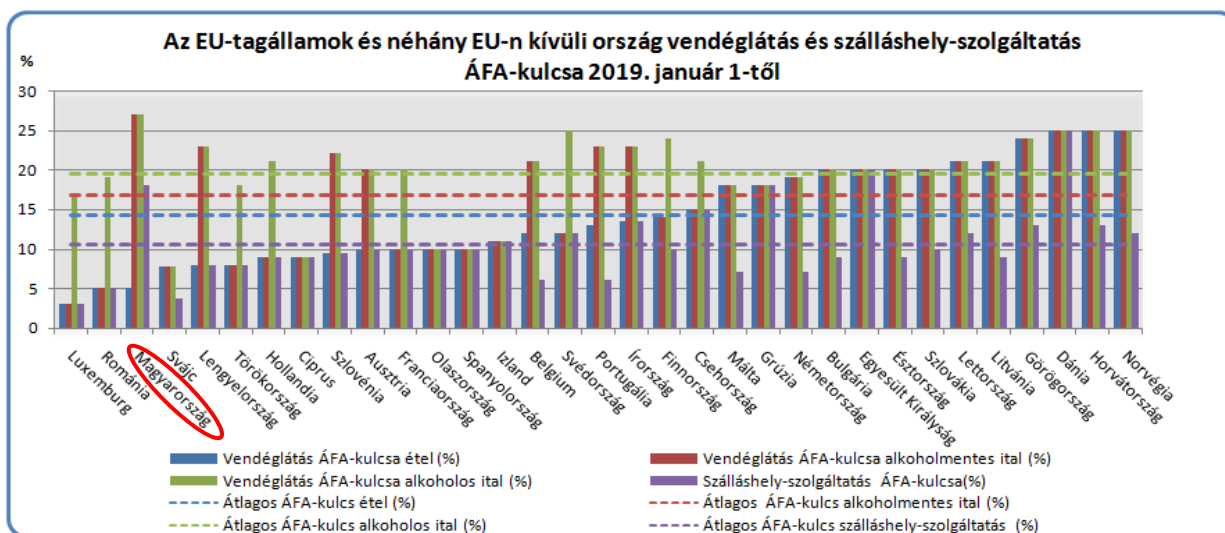
A legutóbbi (2016-os) turizmus-szatellitszámlák alapján **a lakosság** (az egynapos és a többnapos látogatók együttesen) **belföldi turisztikai kiadásain belül a vendéglátásra fordított összeg 138,5 milliárd forint volt.**

6.2) A külföldiek vendéglátó szolgáltatások iránti kereslete

2018-ban a **Magyarországra** turisztikai céllal **látogató külföldiek költségéből** (1576,4 milliárd forint) az étkezés nélküli és az étkezéssel együttes szállás 418 milliárd forint volt, **a vendéglátóhelyi étkezésre fordított összeg pedig 159 milliárd forintot tett ki (a teljes költség 10%-át).** A külföldiek **nem turisztikai célból** (pl. vásárlás, átutazás) **történő költségéből** (490 milliárd forint) az étkezés nélküli és az étkezéssel együttes szállás 22,8 milliárd forintot tett ki, **a vendéglátóhelyi étkezésre fordított összeg pedig 38 milliárd forint volt** (13. sz. melléklet). **Összességében a külföldiek vendéglátóhelyi étkezésre 197 milliárd forintot költöttek (a teljes költség 9,5%-át), amely 0,7%-kal több az előző évinél.**

7) A vendéglátás és a szálláshely-szolgáltatás ÁFA-kulcsa nemzetközi összehasonlításban

Magyarországon a szálláshely-szolgáltatásra és a vendéglátás egy részére is a kedvezményes ÁFA-kulcsok vonatkoznak. Előbbi 18%-os, míg az étel- és a helyben készített alkoholmentes italforgalom az étkezőhelyi vendéglátásban 5%-os kulccsal adózik. Ugyanakkor a rendezvényi étkeztetésre, a munkahelyi vendéglátásra és a közétkeztetésre, valamint az italszolgáltatásra az általános (27%-os) ÁFA-kulcs érvényes. Nemzetközi összehasonlításban a szálláshely-szolgáltatás ÁFA-kulcsa a 28 EU-tagállam közül a harmadik legmagasabb, viszont a vendéglátás kedvezményes (5%-os) ÁFA-kulcsa Luxemburg után, Romániával holtversenyben a második legalacsonyabb.

Forrás: saját készítés (HOTREC VAT table alapján)

Az Európai Unióban két tagállam kivételével (Dánia, Egyesült Királyság) kedvezményes ÁFA-kulcsot alkalmaznak a szálláshely-szolgáltatásra, 17 országban pedig a vendéglátásra (jellemzően az étel- és az alkoholmentes italforgalomra). A 28 EU-tagállam közül 13-ban a szálláshely-szolgáltatás ÁFA-kulcsa 10% alatti, a magyar ÁFA-kulcs a kedvezményes kulcsok között pedig a legmagasabb (14. sz. melléklet).

A kedvezményes adókulcs alkalmazására Magyarországon is volt, illetve van példa: 2003. december 31-ig a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás ételforgalom része a 12%-os, 2006. augusztus 31-ig pedig a kedvezményes, 15%-os ÁFA-kulcs alá tartozott. Ettől kezdve a vendéglátás adókulcsa együtt mozgott az általános kulccsal. A szálláshely-szolgáltatás 2006-tól 2009 júliusáig szintén az általános kulcs alá tartozott, ekkor került a jelenleg is érvényes 18%-os kategóriába. 2018. január 1-jétől az étkezőhelyi vendéglátásban az étel- és a helyben készített alkoholmentes italforgalomra a kedvezményes (5%-os) adókulcs érvényes (15. és 16. sz. melléklet). 2020. január 1-jétől pedig a vendéglátáshoz hasonlóan 18%-ról 5%-ra csökken a szálláshely-szolgáltatás ÁFA-kulcsa is.

Következtetések és javaslatok

A turizmus rekordszintű bővülésével párhuzamosan a **kereskedelmi vendéglátóhelyek forgalma** is az elmúlt években **dinamikusan nőtt**. A forgalom alakulásának megismerésében jelentős változás a **KSH által 2019-ben bevezetett új módszertan**, amelynek köszönhetően **az adatgyűjtés során már figyelembe veszik az online pénztárgép adatokat is**. A KSH a vendéglátóhelyi forgalom adatait az új módszertan alapján 2015-ig, a volumenindexeket pedig 2016-ig visszavezette, illetve újra becsülte. Emellett a régi módszertan szerint gyűjtött adatok is elérhetők a KSH honlapján. Habár az új módszertan alapján közzétett adatok elméletileg megbízhatóbb képet adnak a vendéglátóhelyi forgalomról, viszont **az online pénztárgépek gazdaságfehérítő hatását továbbra is nehéz elválasztani a valódi növekedéstől**. Erre figyelemmel **célszerű lenne egy olyan kutatást végezni, amelynek keretében megvizsgálnák az online pénztárgépek gazdaságfehérítő hatását a kereskedelmi vendéglátásban**.

Az ágazatban tapasztalható munkaerőhiány miatt különösen fontos a meglévő munkaerő megtartása, amelyhez nélkülözhetetlen a bérek folyamatos emelése. Habár **az ágazati átlagkeresetek** jelentősen nőttek, azonban a **nemzetgazdasági átlaghoz viszonyított 60%-os arányt tekintve nem történt érdemi elmozdulás**. Emellett a **foglalkoztatottak száma az elmúlt két évben csökkent a szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás területén**, amelyben bizonyára komoly szerepet játszhatott a külföldi munkavállalás növekedése és más ágazatok elszívó ereje is. Az elmúlt években történt forgalomnövekedés és a kedvezményes ÁFA-kulcs együttesen nagyobb mozgásteret adott a vendéglátó vállalkozásoknak arra, hogy a rendelkezésre álló többletforrást a bérek emelésére és a szolgáltatási színvonal fejlesztésére fordíthassák. Ugyanakkor a vendéglátásra vonatkozó áfa-szabályozás bonyolult és nehezen alkalmazható, ezért **az európai gyakorlatnak megfelelően ki kellene terjeszteni a kedvezményes adókulcsot az éttermi vendéglátásban az elvitelre történő értékesítésre és az összes alkoholmentes italra**.

A vendéglátás elemzéséhez kapcsolódó adatgyűjtés során számos esetben előfordul, hogy **bizonyos adatok csak a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ág tekintetében érhetőek el** publikus formában, miközben azok feltételezhetően ágazati szinten is rendelkezésre állnak. Az ágazati szintű folyamatok elemzése érdekében **célszerű lenne a KSH-nak rendszeresen közzétenni a vendéglátásra vonatkozó alábbi adatokat**:

- az általános gazdasági mutatók közül a bruttó hozzáadott érték és a bruttó hazai termék értéke
- a működő, valódi új és valódi megszűnt vállalkozások száma,
- a munkaerőpiaci adatok köréből a foglalkoztatottak és a munkanélküliek száma, valamint az üres álláshelyek száma és aránya

A vendéglátó üzletek típusonkénti felosztásánál lehetőség szerint az adott csoporton belül és összességében **a melegkonyhás vendéglátóhelyek számát is megjeleníthetnék**, tekintettel arra, hogy ennek az elhatárolásnak egyes adóügyi, illetve kereskedelmi szabályok szempontjából meghatározó jelentősége van.

A vendéglátóhelyek számán kívül fontos lenne, hogy a **forgalom alakulásáról is elérhetőek legyenek területi adatok**, legalább a kiemelt turisztikai régiókra vonatkozóan. Emellett a vendéglátásban dolgozók helyzetének alapos vizsgálatához **szintén előrelépést jelentene, ha bizonyos munkaerőpiaci adatok**, mint pl. a foglalkoztatottak száma, az üres álláshelyek száma és aránya **területi bontásban is elérhetővé válnának**.

Mindezekon kívül vannak olyan adatok, amelyek megismerése kiemelten fontos lenne a vendéglátás teljesítményének részletes elemzése szempontjából, azonban ezekről a KSH vélhetően nem folytat

adatgyűjtést. Ilyen adatnak tekinthető **a SZÉP-kártyához kapcsolódó vendéglátó szolgáltatások igénybevétele a vendéglátóhelyeken**, így az elfogadóhelyek száma és a beváltott SZÉP-kártya értéke, hasonlóan a szálláshelyek esetében alkalmazott adatgyűjtéshez. **A SZÉP-kártya adatbázishoz való hozzáférés**, a kártya felhasználás egyéb részleteinek, az azzal igénybevett szolgáltatások és a területi jellemzők megismerésére, vagy éppen a kártyát alkalmazó vállalkozások ágazati jellemzőinek áttekintésére is módot adna.

A vendéglátást érintő adatkörök bővítése, illetve **a hiányzó adatok rendszeres közzététele esetén pontosabb képet lehetne alkotni az ágazat helyzetéről, illetve annak a turizmuson belül betöltött szerepéről**. Ennek megvalósulásához kiindulópontot jelentene **egy egyeztetés a vendéglátó szakmai szervezetek, a KSH és a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) között**, amelyen sor kerülhetne a javaslatok megvitatására.

Forrásjegyzék

- KSH (2019): Turizmus-szatellitszámlák, 2015-2016; Központi Statisztikai Hivatal [online:] <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/turizmszatt/turizmszat15.pdf>
- HOTREC (2019): VAT table - Rates as of 1 January 2019; Hotels, Restaurants and Cafés in Europe [online:] <https://www.wko.at/branchen/tourismus-freizeitwirtschaft/gastronomie/EU-VAT-Table-2019.pdf>
- Bodnár Katalin, Szabó Lajos Tamás (2014): A kivándorlás hatása a hazai munkaerőpiacra. MNB-tanulmányok 114. MNB [online:] <https://www.mnb.hu/letoltes/a-kivandorlas-hatasa-a-hazai-munkaeropiacra.pdf>
- KSH Gazdasági szervezetek statisztikája; működő vállalkozások száma 2017-ben; link: <http://stainfo.ksh.hu/Stainfo/themeSelector.jsp?lang=hu>
- EUROSTAT Business demography by size class (from 2004 onwards, NACE Rev. 2)
- A vendéglátóhelyek számának alakulása típus szerint 2008-2018, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oga007.html
- A vendéglátóhelyek eladási forgalma 2007-2018, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oga019.html
- A vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumenindexei 2007-2018, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oga016.html
- A foglalkoztatottak száma az (I) nemzetgazdasági ágban – TEÁOR'08; 2010-2018, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf005a.html
- Az alkalmazásban állók átlagos állományi létszáma a nemzetgazdaságban 2017-2017, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli002b.html
- Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 2017-2018, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli012b.html
- Az alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete 2017-2018, KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli030b.html
- A nemzetgazdaság havi kereseti és létszám adatai, KSH; link: <http://stainfo.ksh.hu/Stainfo/themeSelector.jsp?lang=hu>
- Az üres álláshelyek száma és aránya (2014. I. negyedév – 2019. I. negyedév), KSH; link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qli027a.html
- A kereskedelmi szálláshelyek bevételei 2013-2017, KSH; link: <http://stainfo.ksh.hu/Stainfo/themeSelector.jsp?lang=hu>
- A belföldi utazásokhoz kapcsolódó turisztikai kiadások 2017-2018, KSH; link: <http://stainfo.ksh.hu/Stainfo/themeSelector.jsp?lang=hu>
- A Magyarországra tett külföldi utazásokhoz kapcsolódó kiadások 2017-2018, KSH; link: <http://stainfo.ksh.hu/Stainfo/themeSelector.jsp?lang=hu>

Mellékletek

1. sz. melléklet: Működő vállalkozások száma 2017-ben

Időszak	TEÁOR08	Létszám kategória	Mindösszesen Gazdálkodási formák II.	Önálló vállalkozó	Társas vállalkozás
2017. év	56= Vendéglátás	Mindösszesen	24425	12337	12067
		Ebből KKV-k	24411	12337	12054
	Kereskedelmi vendéglátás=561+563	Mindösszesen	23145	11301	11844
		Ebből KKV-k	23143	11301	11842
	561= Éttermi-, mozgó vendéglátás	Mindösszesen	15594	6898	8692
		Ebből KKV-k	15590	6898	8688
	563= Italszolgáltatás	Mindösszesen	6858	4482	2374
		Ebből KKV-k	6858	4482	2374
	562= Rendezvényi étkeztetés és egyéb vendéglátás	Mindösszesen	1973	957	1001
		Ebből KKV-k	1963	957	992
	5621 Rendezvényi étkeztetés	Mindösszesen	339	219	120
		Ebből KKV-k	339	219	120
	5629 Egyéb vendéglátás	Mindösszesen	1634	738	881
		Ebből KKV-k	1624	738	772

2. sz. melléklet: A vendéglátóhelyek számának alakulása típus szerint (2001-2018)

Év	Étterem, büfé	Cukrászda	Italüzlet és zenés szórakozóhely	Kereskedelmi vendéglátóhely összesen	Munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhely	Vendéglátóhelyek összesen
2001	33 666	1 764	12 521	47 951	4 076	52 027
2002	34 473	1 805	12 923	49 201	4 571	53 772
2003	34 891	1 842	13 344	50 077	5 071	55 148
2004	34 830	1 850	13 648	50 328	5 358	55 686
2005	34 801	1 847	13 828	50 476	5 819	56 295
2006	34 777	1 824	13 754	50 355	6 140	56 495
2007	34 596	1 745	14 078	50 419	6 752	57 171
2008	33 905	1 705	14 003	49 613	6 999	56 612
2009*	23 079	3 108	20 379	46 566	5 338	51 904
2010	24 709	3 312	21 511	49 532	5 533	55 065
2011	25 245	3 283	21 529	50 057	5 673	55 730
2012	25 929	3 362	21 033	50 324	5 629	55 953
2013	25 711	3 431	20 253	49 395	5 521	54 916
2014	25 344	3 508	19 065	47 917	5 469	53 386
2015	25 278	3 654	18 199	47 131	5 536	52 667
2016	25 075	3 787	17 467	46 327	5 627	51 954
2017	24 996	3 870	16 886	45 752	5 988	51 740
2018	24 996	3 904	16 230	45 130	6 125	51 255

* A KSH jelenleg nem publikálja a vendéglátóhelyek számát 2009-re, így az adatok egy korábbi közzétételből származnak.

3. sz. melléklet: A vendéglátóhelyek eladási forgalma (2007-2018)*

Év	A vendéglátóhelyek eladási forgalma
----	-------------------------------------

	kereskedelmi		munkahelyi		összesen	
	régi módszertan	új módszertan	régi módszertan	új módszertan	régi módszertan	új módszertan
Millió Ft						
2007	587 609	587 609	80 791	80 791	668 400	668 400
2008	598 316	598 316	86 580	86 580	684 896	684 896
2009	585 615	585 615	94 523	94 523	680 138	680 138
2010	596 266	596 266	108 762	108 762	705 028	705 028
2011	599 954	599 954	97 486	97 486	697 440	697 440
2012	629 945	629 945	100 841	100 841	730 786	730 786
2013	655 789	655 789	98 561	98 561	754 350	754 350
2014	693 500	693 500	113 287	113 287	806 787	806 787
2015	795 670	782 406	121 204	121 229	916 874	903 635
2016	892 169	876 084	109 680	109 704	1 001 849	985 788
2017	953 525	1 005 802	119 643	119 643	1 073 168	1 125 445
2018	1 111 321	1 164 921	117 840	117 840	1 229 161	1 282 761

* A KSH a forgalmi adatokat az online pénztárgépek adatait is felhasználó új módszertan alapján 2015-ig visszavezette, illetve módosította.

4. sz. melléklet: A vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumenindexei (2007-2018)*

Év	A vendéglátóhelyek eladási forgalma					
	kereskedelmi		munkahelyi		összesen	
Volumenindex, az előző év azonos időszaka = 100,0	régi módszertan	új módszertan	régi módszertan	új módszertan	régi módszertan	új módszertan
2007	95,8%	95,8%	98,2%	98,2%	96,1%	96,1%
2008	94,4%	94,4%	98,5%	98,5%	94,9%	94,9%
2009	91,3%	91,3%	102,4%	102,4%	92,7%	92,7%
2010	97,1%	97,1%	110,1%	110,1%	98,9%	98,9%
2011	97,8%	97,8%	86,4%	86,4%	96,1%	96,1%
2012	99,9%	99,9%	97,1%	97,1%	99,5%	99,5%
2013	100,8%	100,8%	94,3%	94,3%	99,9%	99,9%
2014	103,2%	103,2%	112,5%	112,5%	104,4%	104,4%
2015	111,7%	111,7%	104,3%	104,3%	110,7%	110,7%
2016	109,1%	109%	87,9%	87,9%	106,3%	106,1%
2017	103,4%	111,1%	105,2%	105,2%	103,6%	110,4%
2018	111,7%	111%	94%	93,9%	109,7%	109,2%

* A KSH a forgalmi volumenindexeket az online pénztárgépek adatait is felhasználó új módszertan alapján 2016-ig visszavezette, illetve módosította.

5. sz. melléklet: A vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumenindexei (2007-2018)

Év	A vendéglátóhelyek eladási forgalma					
	kereskedelmi		munkahelyi		összesen	
Volumenindex, 2007 = 100,0%	régi módszertan	új módszertan	régi módszertan	új módszertan	régi módszertan	új módszertan
2007	100,0%	100%	100,0%	100%	100,0%	100%
2008	94,4%	94,4%	98,5%	98,5%	94,9%	94,9%
2009	86,2%	86,2%	100,9%	100,9%	88,0%	88%
2010	83,7%	83,7%	111,1%	111,1%	87,0%	87%
2011	81,8%	81,8%	95,9%	95,9%	83,6%	83,6%
2012	81,8%	81,8%	93,2%	93,2%	83,2%	83,2%
2013	82,4%	82,4%	87,9%	87,9%	83,1%	83,1%
2014	85,1%	85,1%	98,8%	98,8%	86,8%	86,8%
2015	95,0%	95%	103,1%	103,1%	96,1%	96,1%
2016	103,7%	103,6%	90,6%	90,6%	102,1%	101,9%
2017	107,2%	115,1%	95,3%	95,3%	105,8%	112,5%
2018	119,7%	127,7%	89,6%	89,6%	116,0%	122,9%

6. sz. melléklet: A foglalkoztatottak száma az (I) nemzetgazdasági ágban – TEÁOR'08 (2010-2018)
[ezer fő]

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	I	149,1	157,5	161,8	158,0	168,1	183,3	192,8	189,4	180,1
Összesen	A-U	3 732,4	3 759,0	3 827,2	3 892,8	4 100,8	4 210,5	4351,6	4421,4	4469,5

7. sz. melléklet: Az alkalmazásban állók átlagos állományi létszáma a nemzetgazdaságban (2010-2018) [ezer fő]

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	I	84,4	83,9	79,9	77,2	81,0	86,3	89,2	95,6	104,8
Összesen	A-S	2 701,9	2 691,5	2 674,4	2 700,2	2 823,0	2 894,9	2 977,9	3 026,9	3 116,8

8. sz. melléklet: Az alkalmazásban állók havi átlagkeresete (2017-2018) [Ft-ban]

	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás						Nemzetgazdaság összesen					
	fizikai		szellemi		együttesen		fizikai		szellemi		együttesen	
	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó
2017	164 879	109 642	269 261	179 054	189 489	126 008	209 931	139 603	392 438	260 971	297 017	197 516
2018	184 881	122 947	301 971	200 800	211 984	140 967	236 672	157 387	429 931	285 904	329 943	219 412

9. sz. melléklet: Az alkalmazásban állók havi átlagkeresete (2017-2018) [Ft-ban]

	Kereskedelmi vendéglátás											
	Éttermi, mozgó vendéglátás						Italszolgáltatás					
	fizikai		szellemi		együttesen		fizikai		szellemi		együttesen	
	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó	bruttó	nettó
2017	161 320	107 274	243 387	161 840	174 580	116 091	153 380	101 987	201 464	133 939	165 126	109 792
2018	178 739	118 863	282 202	187 636	196 555	130 705	184 460	122 665	253 566	168 593	197 159	131 105

10. sz. melléklet: Az üres álláshelyek aránya (2014. I. negyedév – 2019. II. negyedév) [%]

Időszak	Nemzetgazdaság összesen	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	Időszak	Nemzetgazdaság összesen	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás
2014 J-M	1,4	1,8	2017 J-M	2,0	2,3
2014 Á-Jú	1,4	0,8	2017 Á-Jú	2,1	2,9
2014 JI-Sz	1,4	1,1	2017 JI-Sz	2,4	2,5
2014 O-D	1,3	0,7	2017 O-D	2,4	1,8
2015 J-M	1,5	1,5	2018 J-M	2,5	2,4
2015 Á-Jú	1,5	1,1	2018 Á-Jú	2,6	2,8
2015 JI-Sz	1,6	1,2	2018 JI-Sz	2,8	2,7
2015 O-D	1,5	1,2	2018 O-D	2,7	2,1
2016 J-M	1,8	1,9	2019 J-M	2,5	2,5
2016 Á-Jú	1,8	1,8	2019 Á-Jú	2,5	2,0
2016 JI-Sz	1,9	2,1			
2016 O-D	1,9	1,6			

11. sz. melléklet: A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevételei (2014-2018) [1000 Ft-ban]

Időszak	Vendéglátásból származó árbevétel	Szállásdíj árbevétel	Egyéb árbevétel	Összes árbevétel
2014	71 987 240	189 685 264	71 372 407	330 223 089
2015	78 016 806	214 283 806	76 467 819	368 768 431
2016	81 863 538	238 027 280	83 203 465	403 094 283
2017	92 022 504	277 925 272	96 858 001	466 805 777
2018	122 439 191	301 762 837	87 137 601	511 339 629

12. sz. melléklet: A belföldi utazásokhoz kapcsolódó turisztikai kiadások (2017-2018)

Időszak	Tartózkodási idő	Étkezés étteremben, bárokban, kávézókban (1000 Ft)	A lakosság kiadásai a többnapos belföldi utakon (1000 Ft)
2017. év	Mindösszesen Tartózkodási idő	34 119 954	328 801 637
	1-3 éjszakás utazások	19 255 969	197 422 378
	4 vagy több éjszakás utazások	14 863 985	131 379 259
2018. év	Mindösszesen Tartózkodási idő	36 741 082	347 420 947
	1-3 éjszakás utazások	19 073 916	202 126 690
	4 vagy több éjszakás utazások	17 667 166	145 294 257

13. sz. melléklet: A Magyarországra tett külföldi utazásokhoz kapcsolódó kiadások (2017-2018)
[millió Ft-ban]

		Időszak	
Fogyasztási szerkezet	Fő motiváció	2017. év	2018. év
Mindösszesen Fogyasztási szerkezet	Mindösszesen	1 832 412	2 066 780
	Ebből turisztikai célú utak	1 386 151	1 576 350
Szállás étkezéssel	Mindösszesen	253 987	296 250
	Ebből turisztikai célú utak	246 157	283 262
Szállás étkezés nélkül	Mindösszesen	134 895	144 865
	Ebből turisztikai célú utak	124 716	135 084
Étkezés vendéglátóhelyen	Mindösszesen	195 572	197 021
	Ebből turisztikai célú utak	159 221	159 038

14. sz. melléklet: A szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás ÁFA-kulcsa az Európai Unió tagállamaiban (2019)

Ország	Szálláshely-szolgáltatás ÁFA-kulcsa (%)	Vendéglátás átlag ÁFA-kulcsa (%)	Vendéglátás ÁFA-kulcsa étel (%)	Vendéglátás ÁFA-kulcsa alkoholmentes ital (%)	Vendéglátás ÁFA-kulcsa alkoholos ital (%)
Dánia	25	25	25	25	25
Egyesült Királyság	20	20	20	20	20
Magyarország	18	19,7	5	27	27
Csehország	15	17	15	15	21
Írország	13,5	19,8	13,5	23	23
Görögország	13	24	24	24	24
Horvátország	13	25	25	25	25
Lettország	12	21	21	21	21
Svédország	12	16,3	12	12	25
Szlovákia	10	20	20	20	20
Ausztria	10	16,7	10	20	20
Finnország	10	17,3	14	14	24
Franciaország	10	13,3	10	10	20
Olaszország	10	10	10	10	10
Spanyolország	10	10	10	10	10
Szlovénia	9,5	17,8	9,5	22	22
Bulgária	9	20	20	20	20
Ciprus	9	9	9	9	9
Észtország	9	20	20	20	20
Litvánia	9	21	21	21	21
Hollandia	9	13	9	9	21
Lengyelország	8	18	8	23	23
Málta	7	18	18	18	18
Németország	7	19	19	19	19
Belgium	6	18	12	21	21
Portugália	6	19,7	13	23	23
Románia	5	9,7	5	5	19
Luxemburg	3	7,7	3	3	17
EU-átlag	10,6	17,4	14,3	17,5	20,3

* Az étkezőhelyi (éttermi, mozgó) vendéglátásban a helyben készített, alkoholmentes italok ÁFA-kulcsa 5%.

15. sz. melléklet: A szálláshely-szolgáltatás ÁFA-kulcsának alakulása az elmúlt 20 év során

Időszak	Szálláshely- szolgáltatás ÁFA-kulcsa	Általános adómérték az adott időszakban
1998 (valójában már 1995. január 1-től) – 2003. december 31.	12 %	25%
2004. január 1. – 2006. augusztus 31.	15 %	25%, 2006. január 1-től: 20%
2006. szeptember 1. – 2009. június 30.	20 %	20%
2009. július 1. – július 8.	25 %	25%
2009. július 9. – 2019. december 31.	18 %	25%, 2012. január 1-től: 27%
2020. január 1. –	5%	27%

16. sz. melléklet: A vendéglátás ÁFA-kulcsának alakulása az elmúlt 15 év során

Időszak	Étel	Ital és egyéb értékesítés	Általános adómérték az adott időszakban
2003. december 31-ig	12%	25%	25%
2004. január 1. – 2006. augusztus 31.	15%	25% 2006. január 1-től 20%	25%, 2006. január 1-től 20%
2006. szeptember 1. – 2009. június 30.	20%	20%	20%
2009. július 1. – 2012. január 1.	25%	25%	25%
2012. január 1. – 2016. december 31.	27%	27%	27%
2017. január 1. – 2017. december 31.	18%/27%*	18/27%*	27%
2018. január 1. –	5%/27%*	5%/27%*	27%

* Az étkezőhelyi (éttermi, mozgó) vendéglátásban az étel- és a helyben készített, alkoholmentes italforgalomra alkalmazható a kedvezményes ÁFA-kulcs.